

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Hyvinkään kaupunki

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Kansliapäällikkö Riitta Simonen

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Hyvinkään kaupunginhallitus 21.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Uudellamaalla on kannatettu laajasti kuntapohjaisen ratkaisun kehittämistä.

Järjestämisvastuun siirtäminen suuremmalle alueelle voisi tällöin toteutua ilman, että valtakuntaan perustetaan uusi itsenäinen hallinontaso ja sen tarvitsema organisaatio.

Ehdotettu Uudenmaan erillISRatkaisu on kannatettava tilanteessa, jossa

valtakunnallinen ratkaisu pohjautuu sote-järjestämisvastuun siirtoon uusille

itsehallintoalueille. Esitetty ratkaisu huomioi Uudenmaan maakunnan sekä kuntien ja

kaupunkien erityispiirteet paremmin kuin vaihtoehto, jossa Uusimaa muodostaisi yhden itsehallinnollisen sote-maakunnan. Tämä tukee esitetyn sote-uudistuksen tavoitteita.

Ongelmana on esitetty sote-maakuntien rahoitusratkaisu, joka aiheuttaa merkittäviä taloudellisia vaikeuksia Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymässä. Suurin osa eli noin 80 prosenttia yleiskatteisesta rahoituksesta määräytyisi ehdotuksen mukaan sairastavuuteen ja sosioekonomisiin tekijöihin perustuvan sote-palvelukertoimen perusteella. Rahoituksen määräytymiskriteereissä tulee painottaa nykyistä enemmän alueitten asukasmäärää, ikärakennetta ja paljon palveluita tarvitsevien määrää.

Esityksen mukaan sote-maakuntien rahoituksessa huomioidaan vuosittain etukäteen edellä mainittu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvu 80 prosenttisesti, ja sen lisäksi kustannustason nousu sekä sotemaakuntien mahdolliset uudet tehtävät.

Rahoitus tarkistetaan koko maan tasolla jälkikäteen vastaamaan toteutuneita sotekustannuksia.

Sote-maakunnille rahoitus kuitenkin kohdistuisi laskennallisena rahoituksena eikä tarkistuksessa arvioitaisi laskennallisen rahoituksen riittävyttä yksittäisen sote-maakunnan tehtävien hoitamiseen. Toteutuneet kustannukset tulisi huomioida maakuntakohtaisesti, jotta turvataan sote-palvelujen tarpeenmukainen rahoitus toteutuneisiin kustannuksiin perustuen. Esitetty rahoitusmalli tarkoittaa käytännössä merkittävää menojen leikkaustarvetta Keski-Uudellamaalla ja edellyttää palvelujen supistamistarvetta sen kautta.

Uudistuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta on kriittistä, että uudistuksessa mahdollistetaan tiedon integraatio ja tiedolla johtaminen lainsäädännön muutoksilla.

Ilman tätä esityksen tavoitteiden, integraatiohyötyjen ja kustannustehokkuuden saavuttaminen hankaloituu merkittävästi.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Esitys mahdollistaa yllä mainitut hyödyt

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Demokratia toteutuu Uudenmaan erillISRatkaisun myötä paremmin kuin yhden Uudenmaan maakunnan mallissa. Kansanvaltaisuutta heikentää ehdotuksessa se, että rahoitus ja ohjaus tulee valtionhallinnosta ja varsinainen päätöksenteko on kuitenkin vaaleilla valitulla valtuustolla.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin [Laki on osin verrattain yksityiskohtainen, esim. 91§, 92§, joissa määritellään virkojen lakkauttamisista ja perustamisista. Nämä ovat tarkoituksenmukaista määritellä sotemaakunnan hallintosäännössä.]

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä pääosin [Työterveyshuollon osuutta tai asemaa ei ole laissa määritelty tai mainittu. Ongelmana on rahoituksen ja päätösvallan eriytyneisyys sekä näiden yhteensovittaminen käytännössä.]

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin [On tärkeää, että säädökset mahdollistavat Vantaa - Kerava sote-maakunnan ja Keski-Uusimaa sote-maakunnan sopimisen siten, että sote-maakunta voi myös vastata toisen maakunnan pelastustoimen järjestämisestä yhteistoimintasopimuksella. Nykyisin Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen isäntäkuntana Vantaan kaupunki vastaa yhteistoimintasopimuksella seitsemän muun kunnan pelastustoimen järjestämisestä. Näin ollen Keski-Uudenmaan pelastuslaitos voi toimia jatkossa sekä Keski-Uudenmaan että Vantaa-Kerava sote-maakuntien yhteisenä pelastuslaitoksena, mikä on ollut tavoitteena pelastustoimen osalta Uudenmaan erillISRatkaisua valmisteltaessa.]

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin [Ohjausmekanismi voi teoriatasolla toimia, mutta käytännössä päätösvallan jakautuminen valtion rahoituksen ja ohjauksen sekä sote-maakunnan oman päätöksenteon kesken tulee aiheuttamaan ongelmia. Sotekustannusten hallintaa vaikeuttaa se, että palvelujen tuottamista ohjaavat monet kansalaisten perusoikeuksiin liittyvät lait. Palveluja on pakko tuottaa, vaikka

rahoituskehyksiä joudutaan ylittämään. Esitetystä rahoitusmallin toimivuudesta ei ole Suomessa käytännön kokemuksia. Järjestelmän käyttöönotto samanaikaisesti koko maassa ilman mitään kokeiluja muodostaa ison riskin.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei pääosin [Päätöksenteko olisi rajoitetumpaa ja jäykempää kuin nykyisin. Säädös kaventaisi sotemaakunnan itsehallintoa ja on ristiriidassa maakunnan vahvan järjestämistavoitteen kanssa. Säädöksen myötä maakuntien ja HUS-maakuntayhtymän pitkän tähtäimen investointisuunnittelun mahdollisuudet kaventuisivat. Mallia ei myöskään ole ollut aikaisemmin käytössä. Nyt sitä ollaan ottamassa kerralla käyttöön ilman mitään kokeilua.]

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei pääosin [Esitys kuvaa rakenteita, mutta tiedolla ohjaaminen ja tiedon integraatio puuttuu säädöksestä. Tehtävien määrittely ei itsessään varmista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumista, jos siihen ei ole taloudellisia edellytyksiä.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei kantaa

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin [Säädösehdotuksessa on tulkinnanvaraisuutta ostopalvelujen hankkimisen osalta. Tälläkin hetkellä merkittävä osa sotepalveluista toteutetaan monituottajamallilla palvelujen verkostona. On tarpeen täsmentää, mikä olisi liian laajamittaista ostopalvelujen hyödyntämistä sekä se, tuleeko esitys edellyttämään sellaisten palvelujen kotouttamista takaisin julkisen järjestäjän tuottamisvastuulle, joiden arvioidaan olevan liian laajamittaista ostopalvelujen hyödyntämistä.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Pohjanmaan sote-maakunnan, joka muutenkin vastaa valtaosin ruotsinkielisen väestön palveluista.

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentyvä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Valtakunnallisissa tavoitteissa olisi syytä mainita osallistuminen kansainväliseen toimintaan.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaatavuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Harvinaisten tai erityisen kalliiden erityisresurssien hoidon nimeäminen olisi tarkoituksenmukaista niille maakunnille, joilla on jo tällä hetkellä tarvittavat resurssit ja käytänteet esimerkiksi meripelastukseen.

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Kansainvälisten muodostelmien varustaminen tulisi antaa tehtäväksi maakunnalle, jossa on jo ennestään kansainvälisen avustustoiminnan logistista toimintaa.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä pääosin [Niiltä osin kuin aluejako ei ole sellaisenaan tarkoituksenmukainen, asioista on sovittavissa yhteistyösopimuksella]

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei [Omaisuus tulee arvostaa riippumattoman osapuolen toimesta käypään arvoon ja maakunnan tulee lunastaa se tällä hinnalla kunnalta. Muussa tapauksessa menettely johtaa tilanteeseen, jossa omaisuus siirtyy, mutta siihen mahdollisesti otetut lainat jäävät kunnan hoidettavaksi. Tätä ei voida pitää kohtuullisena. Hyvinkään kaupunki pitäisi perusteltuna ottaa lakiin järjestely, jossa tulevan maakunnan alueella valmiiksi toimiva vapaaehtoinen kuntayhtymä voidaan siirtää osaksi maakuntaa samoilla periaatteilla kuin pakkokuntayhtymät, mikäli kuntayhtymän jäsenkunnat niin haluavat. Tämä helpottaa uudistuksen hallinnollista toteuttamista niissä maakunnissa, joissa järjestäjä on valmiina.]

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei [Muutoksenhallinnan näkökulmasta on perusteltua, että maakunnalle annetaan oikeus kaikissa tilanteissa vuokrata kiinteistö kunnalta. Kolmessa vuodessa rakennuksen tarpeellisuus varmasti on selvillä. Kunnalle tulee täysimääräisesti korvata alaskirjaukset, jotka aiheutuvat niistä vuokrasopimuksista, joita maakunta ei jatka.]

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

kyllä pääosin

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Ei kantaa

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

ei pääosin [Pandemiatilanne tulee kuormittamaan organisaatioita myös jatkossa, jolloin voimavarat soteuudistuksen toimenpanoon ovat normaalia rajallisemmat. Organisaation rakentaminen ja tukipalvelujen käynnistäminen vie aikaa.]

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Uudistuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta on kriittistä, että uudistuksessa mahdollistetaan tiedon integraatio ja tiedolla johtaminen lainsäädännön muutoksilla, jotta integraatiohyödyt ja kustannustehokkuus voidaan toteuttaa.

Uudistuksessa on esitetty, että kaikki opiskeluhuollon palvelut siirrettäisiin sote-maakunnan vastuulle. Kouluilla on merkittävä rooli oppilaiden kasvun ja hyvinvoinnin tukemisessa. Tässä tehtävässä onnistumiseksi opiskeluhuollolla tulee olla kyky vastata nopeasti ja tehokkaasti muuttuviin oppilas- ja koulukohtaisiin tilanteisiin sekä lasten ja nuorten parissa esiintyviin paikallisiin ilmiöihin. Tämä pystytään parhaiten turvaamaan ratkaisulla, jossa opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit toimivat jatkossakin kunnissa. Tämä ratkaisu ei murenda opiskeluhuollon toimivuutta, sillä opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit muodostavat luonnollisen ja parhaan mahdollisen vastinparin sote-maakunnan koulu- ja

opiskeluterveydenhuollolle kuntien ja sote-maakunnan yhdyspinnassa.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei pääosin [Maakuntien itsenäisyyden ja päätöksenteon kannalta ratkaisu on ongelmallinen. Voimakas valtion ohjaus ja maakunnan itsenäinen päätöksenteko on vaikeasti yhteensovitettavissa erityisesti tilanteessa, jossa sotepalvelujen kasvu on ikärakenne yms. syistä ilmeinen ja samanaikaisesti paine kustannusten hallintaan tai alentamiseen on suuri. Keski-Uudenmaan ensisijaisena tavoitteena on ollut kuntapohjainen ratkaisu, joka toimisi kustannusojauksen sekä ennaltaehkäisevän toiminnan kannustavuuden kannalta tehokkaammin.]

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei pääosin [Maakuntien kustannukset otetaan huomioon 80 –prosenttisesti etukäteisrahoituksessa, jos laskettu taso ei riitä korvaamaan kustannuksia, Maakunnalla on mahdollisuus lisärahoitukseen. Toistuva lisärahoitus voi johtaa arviointimenettelyyn. Rahoitusmalli tarkoittaa käytännössä merkittävää menojen leikkaustarvetta ja edellyttää palvelujen muutoksia sen kautta. Esitetystä ohjausmekanismista ei ole mitään käytännön kokemuksia ja sote-palvelujen luonteen (subjektiivisia, perustuslaissakin turvattuja oikeuksia paljon) takia niiden rajoittaminen taloudellisten syiden takia on vaikeaa.]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei pääosin [Tarvetekijöissä sairastavuuteen ja sosioekonomisiin tekijöihin perustuva sotepalvelukertoimen painoarvoa tulisi vähentää esitetystä 80 %:sta (nykyisin painoarvo n. 58 %). Asukasmäärää ja ikärakennetta tulisi painottaa enemmän. Uudellamaalla ovat maan suurimmat hyvinvointi- ja terveyserojen haasteet ja ikärakenteeseen nähden korkeat sote-kustannukset, joten rahoitusmalli edellyttää huomattavia säästöjä myös Keski-Uudellamaalla.]

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei pääosin

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

kyllä pääosin [Siirtymätasauksen perusteena olevat maakuntakohtaiset kustannukset lasketaan vuoden 2021 tilinpäätöstietojen ja 2022 talousarviotietojen perusteella. On huomioitava, että vuodelle 2021 kohdentuu vielä merkittäviä koronaepidemiakustannuksia mm. hoitojonojen purusta.]

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtiosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta 29 ja 30 §)?

ei pääosin [Tasausmekanismi ei tunnista kasvukeskusten ja niiden kehyskuntien kasvupaineita. Kehyskuntien kasvuun liittyy merkittäviä investointitarpeita. Väestönkasvu kohdistuu kaikkiin ikäryhmiin eikä ikäihmisten palvelutarpeen kasvua pystytä kompensoimaan esim. lasten määrän vähenemisellä. Malli ei ota huomioon esim. Uudenmaan maakunnan erityisasemaa koko maan kasvun moottorina. Väestön heterogeenisyys Uudellamaalla aiheuttaa lisääntyviä käyttötalouspaineita Uudenmaan kunnille]

55. Ovatko valtiosuusstandardit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta)?

ei pääosin [Tasausmekanismi ei tunnista kasvukeskusten ja niiden kehyskuntien kasvupaineita. Kehyskuntien kasvuun liittyy merkittäviä investointitarpeita. Väestönkasvu kohdistuu kaikkiin ikäryhmiin eikä ikäihmisten palvelutarpeen kasvua pystytä kompensoimaan esim. lasten määrän vähenemisellä. Malli ei ota huomioon esim. Uudenmaan maakunnan erityisasemaa koko maan kasvun moottorina. Väestön heterogeenisyys Uudellamaalla aiheuttaa lisääntyviä käyttötalouspaineita Uudenmaan kunnille.]

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-
57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-
Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä pääosin [Muutos ei saa aiheuttaa kokonaisverotuksen kiristymistä eikä aiheuttaa merkittäviä alueellisia eroja.]

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-
60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-
Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-
Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

kyllä

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

kyllä

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

kyllä

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä [Valtion ohjauksen vahvistaminen valtakunnallisella tasolla yhdenmukaisuuden ja riskien minimoimisessa lähtökohtaisesti hyväksyttävää. Samanaikaisesti kuitenkin painotetaan järjestäjäosaamisen ja roolin vahvistamista. Ohjausmallin neuvottelujen tavoitteet ja asiakokonaisuudet ovat asianmukaiset. Neuvottelujen onnistunut toteutus edellyttää, että kattava ja oikea-aikainen tietopohja on käytössä ja että ohjausmallin toimivuutta ja tuloksellisuutta arvioidaan säännöllisesti.]

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Vaikutuksen arvioinnissa keskeiseksi haasteeksi jää tosiasiallinen näytön puute.

Vaikutusten arviointia olisi voinut tehostaa simuloimalla mahdollisia vaikutuksia, jonkin alueen osalta. Simuloinnissa olisi huomioitu rahoituskehys, palvelutarpeen kasvu jne. Nyt vaikutukset luetellaan esseemäisesti, ilman vahvaa evidenssiä niistä. ICT-vaikutusten kuvaus on ylimalkaista, oleellista olisi ollut ymmärtää eri alueiden lähtötasoerot ja niiden vaikutus toiminnan käynnistämiseen.

Näinkin merkittävän uudistuksen toimivuutta käytännössä tulisi kokeilla joillakin alueilla ennekuin se otetaan koko maassa kerralla käyttöön. Vaiheittainen eteneminen olisi perusteltua.

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei pääosin

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

ICT-vaikutusten arvioinnissa olisi pitänyt keskittyä oikeisiin maakuntatason vaikutuksiin. Vaikutusarvioinnista puuttuu katsaus esitettyjen sote -maakuntien hajanaiseen asiakasja potilastietojärjestelmäkokonaisuuteen sekä hajanaiseen ICT-infrastruktuuriin. Sote – maakunnan aloittavat toimintansa hyvin eri lähtökohdista käsin. Ne maakunnat, joilla ei ole yhtenäistä ICT-kokonaisuutta, joutuvat kehittämään kokonaisuutta 4 – 6 vuotta, jonka jälkeen edellytykset tiedolla johtamiseen voidaan ylipäätensä saavuttaa. Esitetty rahoitus ei riitä ICTkokonaisuuden aikaansaamiseksi ja se olisi pitänyt huomioida rahoituskehyksessä (sote – maakuntatasoiset ICT-erot).

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

ICT-kokonaisuus on kirjoitettu valitettavan ylätasolla ilman käytännön kokemusta eri yhdistämisen haasteista. Analyysissä tulisi ehdottomasti huomioida maakunnalliset erot lähtötilanteen mukaisesti. Tästä johtuen analyysi ei riitä varsinaisten ratkaisujen tai järkevän etenemispolun tarjoamiseksi. Kokonaisuudessa ei ole huomioita olemassa olevien toimijoiden mahdollisuuksia kilpailuttaa erilaisia kokonaisuuksia valmiiksi käyttöönotettavaksi paketeiksi maakunnissa. Tällaisia etukäteiskilpailutuksia voisivat Hanselin toimesta olla erilaiset asiakas- ja potilastietojärjestelmäkokonaisuudet sekä ICT-infra- ja tietoliikennekokonaisuudet.

Esitetty ylätasoinen ICT-analyysi riittää toteamaan ilman konkreettisia ratkaisuesityksiä, että kunkin sote -maakunnan on tultava toimeen omillaan ja haasteet kestävät useita vuosia. Korkeamman jalostusasteen sähköiset palvelut ja tiedolla johtamisen ratkaisut nojaavat yhtenäiseen asiakas- ja potilastietojärjestelmä- sekä perustietotekniikkakokonaisuuteen.

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

ei

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Lakiluonnoksessa ole huomioitu vanhus- vammais- ja nuorisovaltuuston asemaa vaikuttamistoimielimenä eikä kolmannen sektorin toimijoiden toimintaa ja niiden rahoituksen ratkaisuja.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Kaunio Minna
Hyvinkään kaupunki, kaupunginkanslia - Hyvinkään kaupunginhallitus